

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

9 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы											50

Заданне 1. Да звонкіх зычных гукаў запішыце ў квадратныя дужкі адпаведныя глухія, а да глухіх – адпаведныя звонкія.

Максімальная колькасць балаў – 4.

- 1) [ж] – []; [дз'] – []; [в] – []; [д] – [];
2) [к] – []; [п'] – []; [ч] – []; [х'] – [].

Заданне 2. Прачытайце тэкст. Знайдзіце словы з арфаграфічнымі памылкамі. Выпішыце іх у табліцу і патлумачце правапіс.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Нядаўна яшчэ тут шумела залатым калоссем збажына, а над ёй, у шырокім блакіце неба, незмоўклымі званочкамі ліліся песні вясновых жаўрукоў.

У канцы лета жыта зжалі і па ўсім полі паставілі залацістыя сцірты духмянай саломы.

У адно вераснёўскае ранне ўвесь ржэўнік раптам застракацеў рамонкам. Яго столькі тут закрасавала, што поле зрабілася белае.

Летам густая збажына ўсё цяпло забірала, недаючы кветкам падняць да сонца свае белыя галоўкі. Цяпер жа рамонкі дружна застракацелі на пачэрнелым ржэўніку.

Слова з арфаграфічнай памылкай	Нарматыўнае напісанне	Правіла

Заданне 3. Дапасуйце да абрэвіятур прыметнікі і ўстаўце іх у сказы. Выпішыце са сказаў у табліцу абрэвіятуры. Расшыфруйце іх.

Максімальная колькасць балаў – 5.

1. Ці неабходна ставіць на ўлік у _____ ДАІ _____ мапед?
2. Фінал вышэйшай лігі _____ КВЗ плануецца правесці ў Мінску.

3. Сярод студэнтаў розных _____ ВНУ можна сустрэць нямала прыхільнікаў беларускага кіно. 4. Назіранні за _____ НЛА далі магчымасць устанавіць многа цікавых фактаў.

№	Абрэвіятуры	Расшыфроўка
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Заданне 4. Выпішыце нумар чацвёртага лішняга з гледзішча наяўнасці або адсутнасці суфікса.

Максімальная колькасць балаў – 4.

А 1) бабёр; 2) кіяскёр; 3) партнёр; 4) сапёр.

Б 1) яблык; 2) электрык; 3) упрытык; 4) ярлык.

В 1) грыбніца; 2) завочніца; 3) карміліца; 4) пшаніца.

Г 1) аўчына; 2) руіна; 3) гільяціна; 4) вакцына.

А = ____, Б = ____, В = ____, Г = ____.

Заданне 5. Перакладзіце рускамоўныя словазлучэнні на беларускую мову такім чынам, каб дзеясловы ў беларускамоўных адпаведніках не паўтараліся. Запішыце.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Устроить встречу	
устроить свадьбу	
устроить скандал	
устроить семейную жизнь	
устроить комнату	

Заданне 6. Запоўніце табліцу.

Максімальная колькасць балаў – 5.

2-я асоба адз. лік	1-я асоба мн. лік	2-я асоба мн. лік
сватаешся		
		пасееце
нап'ешся		
	падзяўбём	
	ляцім	

Заданне 7. Прааналізуйце словы і выявіце сярод іх сінанімічныя. Запішыце ў табліцу.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Дэфект, узор, карэкцыя, іспалін, аварыя, выстава, волат, аморфны, апафеоз, загана, грацыёзны, здарэнне, услаўленне, выслоўе, велічны, расплывісты, вернісаж, выпраўленне, афарызм, эталон.

Сінонімы		Сінонімы	

Заданне 8. Перабудуйце трохчленныя словазлучэнні ў адпаведныя па сэнсе двухчленныя канструкцыі.

Максімальная колькасць балаў – 4.

Краіна паўднёвага ўсходу	
дзіця сямі месяцаў	
хвароба сэрца і сасудаў	
прадукцыя добрай якасці	
машына для ўборкі торфу	
алмаз двух граней	
бэлька пяці метраў	
першадрукі са старажытнай Беларусі	

Заданне 9. Прачытайце верш Міколы Сурначова і вызначце радкі, у якіх вучань пры перапісванні не даставіў знакаў прыпынку. Устаўце адпаведныя знакі. Запішыце справа, як называюцца выдзеленыя тropy.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Ты мне патрэбна як глебе вада,	
Як мараку пах <i>салёнага мора</i> .	
Клікнуць? – Не змогуць вятры перадаць;	
Плакаць наўзрыд? –	
Прад бярозамі сорам;	
Казку прыдумваць? – Не выйдзе на лад.	
Песню складаць? – Не складаецца песня.	
Сон <i>бы рукою</i> з павекаў зняла, –	
Мусіў я ночы прастойваць ля весніц	
Думаў	
<i>Цяжкая дарога</i> баёў	
<i>Казку</i> юнацкага <i>сэрца</i> прыглушыць,	
Можа яе каля родных гаёў	
Куля праніжа ці бомба прыдушыць.	
<i>Думкі плывуць і плывуць валакном</i>	
Зноўку туды у маю родную вёску, –	

Бразне галінкай бярозка ў акно,	
Як на цябе я гляджу на бярозку.	

Заданне 10. Запоўніце табліцу, упісаўшы адпаведных аўтара, твор ці героя

Максімальная колькасць балаў – 6.

Аўтар	Твор	Герой
1. Янка Купала		Машэка
2.	“Паром на бурнай рацэ”	
3.		Глечык
4. Віктар Карамазай		Сцяпан
5.		Адольф Быкоўскі
6.		Мульцік
7.	“Сіročы хлеб”	

ВОДГУК НА МАСТАЦКІ ТВОР

9 клас

Настаўніку

На распач не маеш права,
Хаваеш слабасць і стому.
Твая нялёгкая справа
Жыццё адкрываць другому.

Любові вучыць адданай
Да роднай павучай мовы,
Што з песні жытоў саткана,
Са звону гусяў вясновых.

Любові да роднага краю,
Да песень і казак матулі,
Сівых курганоў ля гаю,
Дзе мудрыя продкі паснулі.

У працы не маеш права:
На распач,
на слабасць,
на стому.
Твая пачэсная справа —
Жыццё адкрываць другому.

Алена Руцкая

